

radványait. Átégett platnidarabok, betapasztott kerámiával különösen a terület DK-i végében lévő gödrökben voltak gyakoriak.

A feltárás hosszanti, kutatóárok-szerű jellege lehetővé tette a korábbi terepbejárás adatainak kiegészítését, pontosítását. Ezek alapján úgy tűnik, hogy a korábban különálló 2007/1 sz. lelőhely tovább terjed D felé, és egy egységet képez a szomszédos KÖH 40640 sz. lelőhellyel (568. sz. kútkörzet). Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az SZGT-2 és SZGT-3 közötti 1., 2., 3. szelvényben, ha ritkán is, de folyamatosan kerültek elő objektumok. Az SZGT-6 felé tartó nyomvonalszakasz 5. és 7. szelvényeiben nem voltak régészeti objektumok. Ez arra utal, hogy a KÖH 42402 sz. lelőhely (Távvezeték-indító állomás) ezen a részen megszakad.

PÓPITY DÁNIEL

395. Szeged-Tápé, Ásványhát II.

(Csongrád megye) B, Á, Ú

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó területén, a VI. szakaszon 2008. május 26–29. között végeztük el a megelőző feltárást. A felső termőrétteg vastagsága átlagosan 40–50 cm között váltakozott. Az É–D-i hossz tengelyű, viszonylag széles (9 m), a MOL szervizút által kettéosztott szelvény nagysága közel 1700 m² volt, melyen összesen 65 objektum folytja jelentkezett egyenetlen, laza eloszlásban a sárga altalajon. Az objektumok zöme a késő bronzkori halomsíros kultúra időszakára datálható. Közülük egy tehető az Árpád-korra. Néhány objektum másodlagosan tartalmazott régészeti értékű leletanyagot, de maguk az objektumok az újkorra datálhatók. Néhány objektumból nem került elő korszakhatározó leletanyag, de a feltárás összesítő képe alapján a késő bronzkori településhez tartozhattak. A vizsgált jelenségek zöme (32) cölöphely volt, mely a halomsíros kultúra jellemzője. Közel hasonló számban (29) voltak a gödrök is. Három árok szakaszt bontottunk ki, melyek közül kiemelkedik egy széles, viszonylag mély, talán erődítési objektumként funkcionáló árok.

Árpád-kori települési objektumként egy gödör került elő a terület K-i részén. A terület településföldrajzi adottságai kedvezőek voltak a kora újkorban is. Erre utal az előkerült két, nagyméretű objektum is.

PALUCH TIBOR

396. Szeged-Tápé, Malajdok-A, -B

(Csongrád megye) B, A

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó SZGT-6H jelű kútjának építési területén 2008. február 20–27. között végeztünk megelőző kutatást. A feltárt 920 m²-nyi területen 10 objektum folytja jelentkezett egyenetlen eloszlásban. Az objektumok mindegyike a szelvény K-i irányába emelkedő domboldalon helyezkedett el. A terület közepén, a domb alján egy ÉNy–DK-i irányban húzódó, széles „meder” nyomát találtuk meg. A „patak” betöltődési

viszonyainak tisztázása érdekében egy közel 1 m széles és 7 m hosszú helyen átvágtuk. A rétegviszonyok tisztázása nem sikerült, mert kb. 60 cm mélységben már a talajvíz jelentkezett. Minden objektum ettől az ároktól K-re, a domboldalon helyezkedett el; ettől Ny-ra, a „patak” túoldalán nem került elő régészeti jelenség. A területen csak késő bronzkori településobjektumot találtunk, közülük 9 gödör, 1 cölöplyuk. Belőlük kevés számú régészeti leletanyag került napvilágra.

Április 7-én a kút építési munkálatainak kezdetén objektumok és edénytöredékek kerültek elő, ezért április 14–26. között építés közbeni feltárást végeztünk. A lelőhely a Tisza–Maros összefolyásától kb. 10 km-re ÉK-ra, a mai tápéi révtől alig pár kilométerre helyezkedik el, a környék legmagasabb pontján, a Tisza egykori árteréből kiemelkedő magasparton. A domb alján egy széles „meder” nyomait találtuk meg, amely követte a domb futását és a környék legmélyebb részén haladt. Az építendő kút területének K-i, ÉK-i sarkát elfoglaló szelvény nagysága elérte az 5000 m²-t. Az újonnan feltárt területen 128 (a februári ásatással együtt tehát 138) objektum folytja jelentkezett viszonylag egyenetlen, laza eloszlásban.

Bár 50 objektumból nem került elő korhatározó leletanyag, a településszerkezet, illetve a szuperpozíciók alapján ezek a régészeti objektumok is a kora bronzkori településhez és temetőhöz tartozhattak. Egy kör alakú sírgödörbe helyezett, bal oldalára fektetett, rossz megtartású, közel É–D-i tájolású, zsugorított csontváz került elő. Háta mögött egy szájjal lefelé fordított tálat találtunk, míg a lábainál égett növényi maradványok (makk?) hevertek.

A korszak települési emlékéanyagát az ÉNy–DK-i dombháton elhelyezkedő objektumok alkották. Ezek többsége (70) egykori tároló-, majd hulladékgyűjtő volt. Általános jellemzőjük, hogy bár méreteik nem túlságosan nagyok (alig haladta meg mélységük az 50 cm-t), nagy mennyiségű leletanyag látott belőlük napvilágot, ami a nagyrévi kultúra korai időszakába sorolja a lelőhelyet, de a kerámiatöredékeken késő Makó-kultúras jellegzetességek is megfigyelhetők. Feltűnő az őrlőkövek magas száma, ami a korszak földművelésére nyújthat támpontot. Az őrlőköveken kívül is viszonylag sok kötőredék, pattintott kő került elő a települési objektumokból. Egy árok, illetve két leletanyaggal keltezett cölöplyuk tartozott még ebbe a korszakba.

Az egyik, ha nem a legfigyelemreméltóbb jelenséget a 136. objektum jelentette. Ez egy közvetlenül az egykori mederparton, a domb Ny-i lankáin elhelyezkedő, É–D-i hossz tengelyű, nagyméretű (8×3,5 m) épület. Legnagyobb mélysége elérte a 80 cm-t. Bejárata a D-i oldalon lehetett, ahol oldala enyhe padkával, lépcsőszerűen érte el az objektum alját. Felépítésére, szerkezetére utaló cölöpszerkezet nem került elő. Pontosabban fogalmazva, az altalajba mélyedve csak egy cölöplyukat figyeltünk meg, míg egy másikat bontás közben az objektum ÉK-i sarkában elváló betöltéssel lehetett megfogni.

Az *avar korból* két négyszög alaprajzú, kb. 6–7 m² alapterületű épületet figyeltünk meg. Mindkettő ágasfás-szelemenés szerkezetű, a cölöplyukaik tanúsága szerint. Funkciójuk nem ismert, de talán az egykori szerepükre utalhat a K-i sarkukban talált kisméretű kemence. Ebből az időszakból más régészeti jelenség nem került elő.

PALUCH TIBOR

397. Szeged-Tápé, Malajdok II.

(Csongrád megye) Ő

A Szőreg-1. biztonsági gáztározóhoz tartozó SZGT-34 jelű kút építési területén (880 m²) 2008. február 6–11. között végeztünk megelőző feltárást. A kutatott területen és annak tágabb környékén a korábbi terepbejárások őskori telepre utaló leleteket eredményeztek. A kúthely D-i részén 55–65 cm, K-i és Ny-i részén 55–60 cm, míg az É-i részén 55–70 cm vastag réteget humuszoltunk le.

A kúthely Ny-i részén halad az ÉK-DNy-i irányú, 12 m széles, sötétszürke, agyagos betöltésű árok, amelyet az SZGT-30 kúthely területén már megfigyeltünk. A 95 cm mély, „U” metszetű árok ÉNy-i szélébe torkollik a 60–90 cm széles, 27–30 cm mély, „U” metszetű, sötétszürke agyagos betöltésű, É-D-i irányú árokszakasz. Betöltésük alapján a két árok egykorú. A lelőhelynek ezen a részén csekély megtelepedéssel kell számolnunk.

GULYÁS GYÖNGYI

398. Szeged-Tápé, 86. sz. kútkörzet

(Csongrád megye) B, LT, Sza, A, Á, Kk, Kú

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározóhoz tartozó SZGT-27 jelű kút gázvezetéke építési területén, a VII. megelőző feltárási szakaszon 2008. április 7–21. között 1787 m²-en végeztünk régészeti feltárást. A gázvezeték nyomvonalán és annak tágabb környékén a korábbi terepbejárások bronzkori és szarmata telepre utaló leleteket eredményeztek. A munkaterületen a nyomvonal 1. tömbjének ÉNy-i részén, illetve a 2. tömb ÉNy-i végén 30–40 cm vastag, a nyomvonal többi részén 100–150 cm vastag humuszt termeltünk le. A sárga és a szürkésárga agyagos altalajon 93 objektum folytja rajzolódott ki. Közülük 68 gödör, 39 árok és 15 cölöplyuk. A cölöplyukak közül három az SZGT-27 kúthely feltárása során már korábban előkerült, egy összesen 12 cölöpös építmény újabb cölöphelyei.

A *bronzkori* objektumok nagy részét kerek, ovális vagy szabálytalan alakú hulladék- és tárológödrök, kisebb részét árkok alkották. Az objektumok az 5 m széles nyomvonal egész területén egyaránt jelentkeztek. Az 1. tömb Ny-i részén tártuk fel a legnagyobb méretű, ovális alakú, kb. 140 cm mély gödröt, melynek bontása során, 30 cm mélyen, összefüggő paticsos betöltést figyeltünk meg. A gödör betöltéséből több ütőkő, nagy mennyiségű állatcsont, több zsáknyi kerámiatöredék (polírozott, behúzott peremű edény- háromszögletes átmetszetű fül-, illetve szalagfül-, ujjbenyomással-, rátett bordával,

bütyökfüllel díszített oldaltöredékek) és több, 2,5–4 cm átmérőjű, edénytöredékből kialakított, kerek alakú, körbecsiszolt korong került elő.

A 6 *vaskori*(?) objektum a 2. tömb ÉNy-i részén, egymás mellett került elő. Az ÉÉNy-DDK-i tájolású, lekerekített sarkú téglalap alakú, egyenesen szűkülő falú, 160–215 cm széles, 410–510 cm hosszú gödrök két Ny-K-i tengelyű sorban jelentkeztek. A 30–45 cm mély gödrök alján cölöplyukat és járósíntet sem figyeltünk meg. Betöltésükből állatcsont és kézzel formált (bronzkori kerámiától eltérő) edénytöredékek, az egyikből vaskés, egy másiktól négyzet átmetszetű vastárgy került elő.

A 6 kelta objektum közül 5 kerek alakú, egyenesen szűkülő vagy ívelten bővülő falú gödör. A gödrök és az árok a 2. tömb középső részén egymás közelében jelentkeztek. Betöltésükből kevés lelet (grafittal soványított oldal-, világosbarna, kifelé megvastagodó peremű edénytöredék), egy gödörből sötétkék üvegkarperec töredéke került elő.

A *szarmata* objektumok az 1. tömb egész felületén, egymástól kisebb-nagyobb távolságra, illetve a 2. tömb ÉNy-i végén jelentkeztek. A gödrök kerek vagy ovális alakúak, oldalfaluk ívelten szűkülő vagy méhkas alakú. Betöltésükből kézzel formált fedő- és fazék-, korongolt tál-, hombár-, amfora- és örlőkötő-töredékek kerültek felszínre.

Az egyetlen *Árpád-kori*, ovális alakú, sekély gödör a bronzkori objektumok között, a 2. tömbből É felé leágazó, 5 m széles és 38 m hosszú nyomvonal vége felé került elő.

Az SZGT-24 jelű kút építési területén (7305 m²) május 21. és július 2. között végeztünk megelőző feltárást. A kúthelyen és annak tágabb környékén, a szántott felszínen bronzkori, kelta, szarmata és Árpád-kori telepre utaló leleteket gyűjtöttünk össze. A 40–100 cm vastag humusz eltávolítása után a sárga agyagos, illetve a feltárási terület déli részén a szürkésbarna agyagos altalajon 393 objektum folytja rajzolódott ki. Az 533 stratigráfiai egység közül 401 gödör, 27 árok, 72 cölöplyuk, 26 ház-hely, 2 sír, 2 szabadtéri kemence.

A *bronzkori* objektumok a feltárási terület É-i, Ny-i és D-i részén, általában kisebb csoportokban helyezkedtek el. Az objektumok 90%-át kerek, ovális vagy szabálytalan alakú, egyenesen bővülő-, vagy szűkülő falú bánya-, illetve szemetesgödrök, kisebb részét árkok és cölöplyukak alkották. A kerek és szögletes alakú cölöplyukakból összefüggő cölöpsorokat nem figyeltünk meg. A gödrökből elsősorban jellegtelen, kerámiazúzával vagy homokkal soványított, nagyméretű fazekakhoz, illetve polírozott felületű, vékony falú edényekhez (füles bögre, füles edény, tál) tartozó töredékek kerültek elő. A fazéktöredékeken általános díszítés a vízszintes, széles fogófül, a felfelé vagy lefelé álló bütyök, az ujjbenyomással vagy ferde bevagdálással díszített, rátett borda. Több gödörből került felszínre csücskös peremű tál- és bögrétöredék, melyek a halomsíros kultúra jellemző edénytípusai. Néhány gödörben a Gáva-kul-